אשה דלא קני ליה גופה לב"ש. תע"ג דגבי הרי את בת חורין לא מהני מק"ו היינו משום דלא שייך חירות באשה ולא עביד ק"ו אלא מלשונות דשייני הכא והכא:

כשתברח ממנו. כלומר מן העובד כוכבים אבל אינו רוצה לומר כשתברח

ממני מעכשיו אין לי עסק בך (ה) א"כ יהיה מיד בן חורין ויתחייב במצות ולא יוכל לקיימם(ו) בבית העובד כוכבים נמצא שרע לו מה שכותב עליו אומו: **דארווח לה זימנא.** פי' בקונטרס שהיתה חייבת לו ונתן לה זמן ואמר לה התקדשי לי בהנאה זו שאת היית נותנת לאדם פרוטה שיפייסני על כך[א] ואם פירש לה כך מקודשת והערמת רבית הוא דהוא ולא רבית גמור דלא קץ לה ולא מידי שקיל מינה[ב] וכ"ש אם מחל לה כל המלוה ואמר לה התקדשי לי בהנאת מחילה זו מקודשת אבל כי מקדשה בעיקר המעות לאו מידי יהיב לה שכבר הס שלה ובגרושתה ומה שפי' דרבית קלוה לא הוי כיון שאין האשה נותנת לאיש כלום לא נהילא כיון שהוא(ג) נותן לה זה פרוטה בקידושין ולא נתן לה כלום הוי כאילו נתנה לו פרוטה ממש והוי רבית גמור וכי היא (ג"מ דף סב:) דמנה אין לי חטין במנה יש לי שייך לקרות הערמת רבית שמעריס דלא הוי אגר נטר ליה[ג] לכן פי"ת דאיירי הכא שהיתה חייבת מעות לאדם אחר והגיע זמנו לפרוע ובא זה ונותן למלוה פרוטה לארווחי לה זימנא וקידשה באותה הנאה[ד] ואם תאמר אמאי אסור לעשות כן מפני הערמת רבית והא אמר בפרק איזהו נשך (שם דף סט:) שרי ליה לאינש למימר לחבריה שקול ד' זוזי ואוזפי לפלוני זוזי דלא אסרה תורה אלא רבית הבאה מלוה למלוה וי"ל היינו שאין הלוה נותן כלום לנותן אבל אם היה נותן היה נראה כשלוחו ואסור דכי נמי אמרינן התם באיזהו נשך (שם) שרי ליה לאינש למימר לחבריה שקול ד' זוזי ואמור לפלוני לוחפן זוזי היינו כשאין המקבל נותן כלום למלוה כי אם היה נותן היה נראה כשלוחו ואסור[ה] וא"ת אמאי מוקי לה בארווח לה[ו] בתחילת הלוואה היה יכול להעמיד דבהנאת מלוה מקודשת כגון שהמקדש נותן למלוה פרוטה להלוות לה מעות ובאותה פרוטה נתקדשה לו וי"ל בהנאת מלוה משמע מלוה שהיתה עליו כבר[ז]: **לא החזירו לא יצא.** וא"ת אמאי לא יצא הא לא הוה תנאי כפול וי"ל דאיכא תנאי דלא בעי כפול כגון הכא שהיה דעתו שיברך תכירו על אתרוג שלו וגדולה מזאת אמרו (לקמן דף מט: ושם[ט]) בההוא גברא דזבין נכסיה אדעתא למיקם לאדעא דיסראל ולא פירש ולא מידי וסוף לא סליק בעי למיהדר ואמר רב הונא הוי דבריס שבלב ואינם דבריס א"כ משמע דוקא משום דלא פירש אבל אם פירש הוי תנאי אע"ג דלא כפליה וה"נ איתא במי שמת (ב"ב דף קמו.) גבי ש"מ(י)

ומחזירה. תן מנה. והוא חזר ואמר הרי את מקודשת לי בהנאה שיש ליך כשאני נותן מעותי לפלוני במצותיך וכן בכולם מפרש הכי, שאם לא אמר לה כך לאו כלום הוא דבעינן כי יקח ולא תלקח אשה לאיש, ועוד איך יקנה לאבא ולאביך דהכא איירי דאיהי קאמרה ליה מעיקרא, אבל התם הוא קאמר לה להתקדש לו והיא אמרה לו תנם לאבא ולאביך, ומשמה היא בו. ע"כ. איכא מאן דאמר דהתם נמי אי הדר ואמר הרי

לא אמר ולא כלום. להתגרשה אם כתב לשון זה בגט אמין זה לשון גירושין: **הרי את מופרש.** לשון גירושין הוא ולא לשון אחרור דשפחה דאי בת חורין משום לה אינה מופרשת לעבדים אבל לשון גט הוא לאשה שמתירה לכל שהיתה אסורה לו על ידו: **לגמרי.** אפילו להנשא: **למלאכה.** שיהא מעשה ידיה שלה: **לעבדו.** כגעני: **לגמרי.** אפי' לשחרור גופו ומותר בבת חורין: **יצא לחירות.** ואע"ג דקי"ל (גיטין דף מד.) קונסין אותו לפדותו מן העובד כוכבים עד עשרה בדמיו דאפקעיה ממנאת: **ולריך גט שחרור.** להתירו בבת חורין משום דעובד כוכבים גופו לא קני דכתיב[ט] מהם תקנו אתם קונין מהם ולא הם קונים מכם ולא הם קונים זה את זה (שם דף לח.): **בד"א.** שלריך גט שחרור שלא כתב עליו אומו כשמכרו לעובד כוכבים: **אומו.** לשון שטר: **לכשתברח ממנו.** מן העובד כוכבים: **אין לי עסק בך.** אלמא לשון שחרור הוא: **המקדש במלוה.** דאמר התקדשי לי במלוה שהלויתיך: **אינה מקודשת.** דקיחה משדה עפרון גמרינן דיהיב מידי בשעת קידושין ומלוה להוצאה ניתנה[ו] וכבר הן שלה ומעות אחרים היא חייבת לו[ז]: **בהנאת מלוה.** מפרש לה ואזיל: **אילימא דאזקפה.** מעיקרא ארבעה בחמשה והשתא אמר לה התקדשי לי בזוז חמישי: **רבית מעלייתא הוא.** ואמאי קרי ליה הערמת רבית: ה"ג **ועוד היינו מלוה.** שאף הזוז הזה כבר מחויבת ועומדת: **לא לריכא דארווח לה זמן.** הלוואתו ואמר לה התקדשי לי בהנאה זו שאת היית נותנת פרוטה לאדם שיפייסני על כך או לי ואפי' לאגר נטר[ט] לא דמי כלל ואם פירש לה כך מקודשת והערמת רבית הוא דהוא ולא רבית גמור דלא קץ לה מידי שקל מינה וכ"ש אם מחל לה כל המלוה ואמר לה התקדשי לי בהנאת מחילה זו דהשתא הוא דקא יהיב לה הך פרוטה דהנאת[י] מלוה אבל כי מקדש לה בעיקר המעות לאו מידי יהיב לה שכבר הס בגרושתה והס שלה: **כמכר לא קנה.** כגון קרקע דקי"ל לקמן (דף כו.) שהיא[כ] נקנה בכסף אינו נקנה בכך דלאו מידי יהיב ליה: **יצא ידי נתינה.** ומוכרה לבהנים והדמים שלו ולקמן פריך ממה נפשך: **ואסור לעשות כן.** לפי שבשכר זה יתן לו שאר תרומותיו והוי אלא כהן בקונה תרומה בשכרו ומסייע בבית הגרנות שיתנו לו התרומה ותנן בבכורות (דף כו:) כהנים המסייעים בבית הגרנות אין נותנין להם תרומה ומעשרות בשכרן ואם עשו כן חללו ועליהם הכתוב אומר (מלאכי ג) שאתם בית הלוי: **לא החזירו לא יצא.** דהוה ליה גזל למפרע: **אלא אמר רב אשי.** ולאי בכולהו אמר רבא דקונה לבר מאשה כו' והאי לחליפין דמי כקנין בסודר דאינו אלא אוחז בה ומחזירו: ואקדש

לא אמר כלום. אמר לה לשפחתו הרי את מותרת לכל אדם לא אמר ולא כלום אמר לה לאשתו הרי את לעצמך מהו מי אמרינן למלאכה קאמר לה או דילמא לגמרי קאמר לה א"ל רבינא לרב אשי ת"ש[ח] דתניא[ט] גופו של גט שחרור הרי אתה בן חורין הרי אתה לעצמך השתא ומה עבד כנעני דקני ליה גופיה כי א"ל הרי אתה לעצמך לגמרי קא"ל אשה דלא קני ליה גופה[י] לא כ"ש א"ל רבינא לרב אשי אמר לעבדו אין לי עסק בך מאי מי אמרינן אין לי עסק בך לגמרי קא"ל או דילמא למלאכה קאמר ליה א"ל ר"נ[כ] לרב אשי ואמרי לה רב חנין מחוזאה לרב אשי ת"ש[ל] המוכר עבדו לעובד כוכבים יצא לחירות וצריך גט שחרור מרבו ראשון אמר רשב"ג בד"א שלא כתב עליו אונו אבל כתב עליו אונו זהו שחרורו ה"ד אונו אמר רב ששת דכתב ליה כשתברח ממנו אין לי עסק בך: [מ]אמר אביי [נ]המקדש במלוה אינה מקודשת [ס]בהנאת מלוה מקודשת [ע]ואסור לעשות כן מפני הערמת רבית האי הנאת מלוה ה"ד אילימא דאזקפה דאמר לה ארבע בחמשה הא רבית מעלייתא הוא ועוד היינו מלוה [פ]לא צריכא דארווח לה זימנא: אמר רבא הילך מנה על מנת שתחזירהו לי במכר לא קנה באשה אינה מקודשת בפדיון הבן אין בנו פדוי בתרומה יצא ידי נתינה ואסור לעשות כן [צ]מפני שנראה ככהן המסייע בבית הגרנות מאי קסבר רבא אי קסבר מתנה על מנת להחזיר שמה מתנה אפילו כולהו נמי ואי קסבר לא שמה מתנה אפילו תרומה נמי לא ועוד הא רבא הוא דאמר [ק]מתנה על מנת להחזיר שמה מתנה [ר]דאמר רבא 'הילך אתרוג זה על מנת שתחזירהו לי נטלו והחזירו יצא ואם לאו לא יצא אלא אמר רב אשי [ש]בכולהו קני [ת]לבר מאשה לפי שאין אשה נקנית בחליפין א"ל רב הונא מר בריה דרב נחמיה לרב אשי הכי אמרינן משמיה דרבא כוותיך: אמר רבא [א]תן מנה לפלוני

לא אמר כלום. לשון זה כתב לשון זה בגט אמין זה לשון גירושין: **הרי את מופרש.** לשון גירושין הוא ולא לשון אחרור דשפחה דאי בת חורין משום לה אינה מותרת לעבדים אבל לשון גט הוא לאשה שמתירה לכל שהיתה אסורה לו על ידו: **לגמרי.** אפילו להנשא: **למלאכה.** שיהא מעשה ידיה שלה: **לעבדו.** כגעני: **לגמרי.** אפי' לשחרור גופו ומותר בבת חורין: **יצא לחירות.** ואע"ג דקי"ל (גיטין דף מד.) קונסין אותו לפדותו מן העובד כוכבים עד עשרה בדמיו דאפקעיה ממנאת: **ולריך גט שחרור.** להתירו בבת חורין משום דעובד כוכבים גופו לא קני דכתיב[ט] מהם תקנו אתם קונין מהם ולא הם קונים מכם ולא הם קונים זה את זה (שם דף לח.): **בד"א.** שלריך גט שחרור שלא כתב עליו אומו כשמכרו לעובד כוכבים: **אומו.** לשון שטר: **לכשתברח ממנו.** מן העובד כוכבים: **אין לי עסק בך.** אלמא לשון שחרור הוא: **המקדש במלוה.** דאמר התקדשי לי במלוה שהלויתיך: **אינה מקודשת.** דקיחה משדה עפרון גמרינן דיהיב מידי בשעת קידושין ומלוה להוצאה ניתנה[ו] וכבר הן שלה ומעות אחרים היא חייבת לו[ז]: **בהנאת מלוה.** מפרש לה ואזיל: **אילימא דאזקפה.** מעיקרא ארבעה בחמשה והשתא אמר לה התקדשי לי בזוז חמישי: **רבית מעלייתא הוא.** ואמאי קרי ליה הערמת רבית: ה"ג **ועוד היינו מלוה.** שאף הזוז הזה כבר מחויבת ועומדת: **לא לריכא דארווח לה זמן.** הלוואתו ואמר לה התקדשי לי בהנאה זו שאת היית נותנת פרוטה לאדם שיפייסני על כך או לי ואפי' לאגר נטר[ט] לא דמי כלל ואם פירש לה כך מקודשת והערמת רבית הוא דהוא ולא רבית גמור דלא קץ לה מידי שקל מינה וכ"ש אם מחל לה כל המלוה ואמר לה התקדשי לי בהנאת מחילה זו דהשתא הוא דקא יהיב לה הך פרוטה דהנאת[י] מלוה אבל כי מקדש לה בעיקר המעות לאו מידי יהיב לה שכבר הס בגרושתה והס שלה: **כמכר לא קנה.** כגון קרקע דקי"ל לקמן (דף כו.) שהיא[כ] נקנה בכסף אינו נקנה בכך דלאו מידי יהיב ליה: **יצא ידי נתינה.** ומוכרה לבהנים והדמים שלו ולקמן פריך ממה נפשך: **ואסור לעשות כן.** לפי שבשכר זה יתן לו שאר תרומותיו והוי אלא כהן בקונה תרומה בשכרו ומסייע בבית הגרנות שיתנו לו התרומה ותנן בבכורות (דף כו:) כהנים המסייעים בבית הגרנות אין נותנין להם תרומה ומעשרות בשכרן ואם עשו כן חללו ועליהם הכתוב אומר (מלאכי ג) שאתם בית הלוי: **לא החזירו לא יצא.** דהוה ליה גזל למפרע: **אלא אמר רב אשי.** ולאי בכולהו אמר רבא דקונה לבר מאשה כו' והאי לחליפין דמי כקנין בסודר דאינו אלא אוחז בה ומחזירו: ואקדש

לבר מאשה לפי שאין אשה נקנית בחליפין. (דף מח:) דאי תפיס לה מיתפסי ונראה לר"י דלאו חליפין הוא ומדרבנן הוא דלא הוו קידושין לפי שדרך העולם להחזיר חליפין והני כעין חליפין דמיי[ו] ואתי למימר אשה נקנית בחליפין הילכך אפקעינהו רבנן לקידושין מינה מדע דאי בחליפין דמו במכר היאך קנה בהאי מנה הא אין מטבע נעשה חליפין[ז] וכן בפדיון הבן למה יהא בנו פדוי בחליפין הלא כסף ה' שקלים כתיב[ח] ולא חליפין[ט]: אם

אשה דלא קני ליה גופה לב"ש. תע"ג דגבי הרי את בת חורין לא מהני מק"ו היינו משום דלא שייך חירות באשה ולא עביד ק"ו אלא מלשונות דשייני הכא והכא:

כשתברח ממנו. כלומר מן העובד כוכבים אבל אינו רוצה לומר כשתברח

ממני מעכשיו אין לי עסק בך (ה) א"כ יהיה מיד בן חורין ויתחייב במצות ולא יוכל לקיימם(ו) בבית העובד כוכבים נמצא שרע לו מה שכותב עליו אומו: **דארווח לה זימנא.** פי' בקונטרס שהיתה חייבת לו ונתן לה זמן ואמר לה התקדשי לי בהנאה זו שאת היית נותנת לאדם פרוטה שיפייסני על כך[א] ואם פירש לה כך מקודשת והערמת רבית הוא דהוא ולא רבית גמור דלא קץ לה ולא מידי שקיל מינה[ב] וכ"ש אם מחל לה כל המלוה ואמר לה התקדשי לי בהנאת מחילה זו מקודשת אבל כי מקדשה בעיקר המעות לאו מידי יהיב לה שכבר הס שלה ובגרושתה ומה שפי' דרבית קלוה לא הוי כיון שאין האשה נותנת לאיש כלום לא נהילא כיון שהוא(ג) נותן לה זה פרוטה בקידושין ולא נתן לה כלום הוי כאילו נתנה לו פרוטה ממש והוי רבית גמור וכי היא (ג"מ דף סב:) דמנה אין לי חטין במנה יש לי שייך לקרות הערמת רבית שמעריס דלא הוי אגר נטר ליה[ג] לכן פי"ת דאיירי הכא שהיתה חייבת מעות לאדם אחר והגיע זמנו לפרוע ובא זה ונותן למלוה פרוטה לארווחי לה זימנא וקידשה באותה הנאה[ד] ואם תאמר אמאי אסור לעשות כן מפני הערמת רבית והא אמר בפרק איזהו נשך (שם דף סט:) שרי ליה לאינש למימר לחבריה שקול ד' זוזי ואוזפי לפלוני זוזי היינו כשאין המקבל נותן כלום למלוה כי אם היה נותן היה נראה כשלוחו ואסור דכי נמי אמרינן התם באיזהו נשך (שם) שרי ליה לאינש למימר לחבריה שקול ד' זוזי ואמור לפלוני לוחפן זוזי היינו כשאין המקבל נותן כלום למלוה כי אם היה נותן היה נראה כשלוחו ואסור[ה] וא"ת אמאי מוקי לה בארווח לה[ו] בתחילת הלוואה היה יכול להעמיד דבהנאת מלוה מקודשת כגון שהמקדש נותן למלוה פרוטה להלוות לה מעות ובאותה פרוטה נתקדשה לו וי"ל בהנאת מלוה משמע מלוה שהיתה עליו כבר[ז]: **לא החזירו לא יצא.** וא"ת אמאי לא יצא הא לא הוה תנאי כפול וי"ל דאיכא תנאי דלא בעי כפול כגון הכא שהיה דעתו שיברך תכירו על אתרוג שלו וגדולה מזאת אמרו (לקמן דף מט: ושם[ט]) בההוא גברא דזבין נכסיה אדעתא למיקם לאדעא דיסראל ולא פירש ולא מידי וסוף לא סליק בעי למיהדר ואמר רב הונא הוי דבריס שבלב ואינם דבריס א"כ משמע דוקא משום דלא פירש אבל אם פירש הוי תנאי אע"ג דלא כפליה וה"נ איתא במי שמת (ב"ב דף קמו.) גבי ש"מ(י)

משום כמדומה אני שאמרי מעובדת אבל עכשיו שאינה מעובדת נכסי לפלוני לסוף נתגלה שהיתה מעובדת וקאמר התם דלא הוי מתנה משום דמעיקרא לא היה בדעתו ליתנם לאותו פלוני אם היתה אשתו מעובדת ה"נ לא בעינן תנאי כפול כיון שהיה בדעתו לכך וא"ת ובלא החזירו אמאי לא יצא והא הוי תנאי ומעשה בדבר אחד והתנאי בטל כדאמרי' התם (גיטין דף עה.) מכדי כל תנאי מהיכא ילפינן מתנאי בני גד ובני ראובן והתם תנאי בדבר אחד ומעשה בדבר אחר הוה וי"ל התם לא הוי מסקנא הכי ואיכא שיטוי אחריני א"נ י"ל הא דלא מהני תנאי ומעשה בדבר אחד היינו כשאינם סותרים זה את זה כי היכא דעל מנת שתחזירי לי את הנייר דפרק מי שאחזו (שם) דהתם ס"ד דכל האומר ע"מ לאו כאומר מעכשיו דמי ומעלא שאינה מגורשת עד שתחזרת הנייר ואז אינו שלה[ז] אבל הכא סבר דכל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי: **ואם לאו לא יצא.** והא דאמר במסכת סוכה (דף מא:) אתרוג היה לו לר"ג נטלו ר' יהושע ויצא בו ונתנו לר"ע ויצא בו ר"ע והחזיר לר"ג ודייקי' מינה מתנה על מנת להחזיר שמה מתנה אע"פ שר' יהושע לא החזירו לר"ע דעתו של ר"ג היה לכך אלא היה מושם אלא שיחזור לידו אחר שיצאו כולם:

לא אמר כלום. להתגרשה אם כתב לשון זה בגט אמין זה לשון גירושין: **הרי את מופרש.** לשון גירושין הוא ולא לשון אחרור דשפחה דאי בת חורין משום לה אינה מותרת לעבדים אבל לשון גט הוא לאשה שמתירה לכל שהיתה אסורה לו על ידו: **לגמרי.** אפילו להנשא: **למלאכה.** שיהא מעשה ידיה שלה: **לעבדו.** כגעני: **לגמרי.** אפי' לשחרור גופו ומותר בבת חורין: **יצא לחירות.** ואע"ג דקי"ל (גיטין דף מד.) קונסין אותו לפדותו מן העובד כוכבים עד עשרה בדמיו דאפקעיה ממנאת: **ולריך גט שחרור.** להתירו בבת חורין משום דעובד כוכבים גופו לא קני דכתיב[ט] מהם תקנו אתם קונין מהם ולא הם קונים מכם ולא הם קונים זה את זה (שם דף לח.): **בד"א.** שלריך גט שחרור שלא כתב עליו אומו כשמכרו לעובד כוכבים: **אומו.** לשון שטר: **לכשתברח ממנו.** מן העובד כוכבים: **אין לי עסק בך.** אלמא לשון שחרור הוא: **המקדש במלוה.** דאמר התקדשי לי במלוה שהלויתיך: **אינה מקודשת.** דקיחה משדה עפרון גמרינן דיהיב מידי בשעת קידושין ומלוה להוצאה ניתנה[ו] וכבר הן שלה ומעות אחרים היא חייבת לו[ז]: **בהנאת מלוה.** מפרש לה ואזיל: **אילימא דאזקפה.** מעיקרא ארבעה בחמשה והשתא אמר לה התקדשי לי בזוז חמישי: **רבית מעלייתא הוא.** ואמאי קרי ליה הערמת רבית: ה"ג **ועוד היינו מלוה.** שאף הזוז הזה כבר מחויבת ועומדת: **לא לריכא דארווח לה זמן.** הלוואתו ואמר לה התקדשי לי בהנאה זו שאת היית נותנת פרוטה לאדם שיפייסני על כך או לי ואפי' לאגר נטר[ט] לא דמי כלל ואם פירש לה כך מקודשת והערמת רבית הוא דהוא ולא רבית גמור דלא קץ לה מידי שקל מינה וכ"ש אם מחל לה כל המלוה ואמר לה התקדשי לי בהנאת מחילה זו דהשתא הוא דקא יהיב לה הך פרוטה דהנאת[י] מלוה אבל כי מקדש לה בעיקר המעות לאו מידי יהיב לה שכבר הס בגרושתה והס שלה: **כמכר לא קנה.** כגון קרקע דקי"ל לקמן (דף כו.) שהיא[כ] נקנה בכסף אינו נקנה בכך דלאו מידי יהיב ליה: **יצא ידי נתינה.** ומוכרה לבהנים והדמים שלו ולקמן פריך ממה נפשך: **ואסור לעשות כן.** לפי שבשכר זה יתן לו שאר תרומותיו והוי אלא כהן בקונה תרומה בשכרו ומסייע בבית הגרנות שיתנו לו התרומה ותנן בבכורות (דף כו:) כהנים המסייעים בבית הגרנות אין נותנין להם תרומה ומעשרות בשכרן ואם עשו כן חללו ועליהם הכתוב אומר (מלאכי ג) שאתם בית הלוי: **לא החזירו לא יצא.** דהוה ליה גזל למפרע: **אלא אמר רב אשי.** ולאי בכולהו אמר רבא דקונה לבר מאשה כו' והאי לחליפין דמי כקנין בסודר דאינו אלא אוחז בה ומחזירו: ואקדש

לבר מאשה לפי שאין אשה נקנית בחליפין. (דף מח:) דאי תפיס לה מיתפסי ונראה לר"י דלאו חליפין הוא ומדרבנן הוא דלא הוו קידושין לפי שדרך העולם להחזיר חליפין והני כעין חליפין דמיי[ו] ואתי למימר אשה נקנית בחליפין הילכך אפקעינהו רבנן לקידושין מינה מדע דאי בחליפין דמו במכר היאך קנה בהאי מנה הא אין מטבע נעשה חליפין[ז] וכן בפדיון הבן למה יהא בנו פדוי בחליפין הלא כסף ה' שקלים כתיב[ח] ולא חליפין[ט]: אם

עין משפט נר מצוה

לה א מיי' פ"ט מהל' עבדים הל"ג סמג עשין פז טוש"ע יו"ד סי' רסז סעי' מג: לו ב מיי' וסמ"ג שם טוש"ע שם סעי' מא:
לז ג מיי' פ"ח מהל' גירושין הל"ד סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' קלו סעי' ד:
לח ד מיי' פ"ט מהל' עבדים הל"ג סמג עשין פז טוש"ע יו"ד סי' רסז סעי' מא:
לט ה מיי' שם פ"ט הל' ו סמג שם טוש"ע שם ס"ק:
מ ו מיי' פ"ה מהל' אישות הל"ג סמג עשין מד טוש"ע אה"ע סי' כח סעי' ז:
מא ז ח מיי' שם הל' טו טוש"ע שם סעי' ט [י]:
מב ט מיי' פ"ג מהל' זכיה ומתנה הל"ט סמג עשין פב טוש"ע חו"מ סי' רמא סעי' ו:
מג י מיי' פ"ח מהל' גזלה הל"א סמג עשין מד טוש"ע חו"מ סי' תכח ס"ד:
מד כ מיי' פ"ח מהל' מכירה הלכה ח ופי"ב מהל' תרומות הל"ט טוש"ע חו"מ סי' קל סעי' ג וטוש"ע י"ד סי' שם סעי' ח:
מה ל מיי' פ"ה מהל' אישות הל"ד סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' כט סעי' ג:
מו מ מיי' שם הל"ח סמג שם טוש"ע שם סעי' ב:

הגהות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה כשתברח וכו' דא"כ יהיה:

תוס' ר"י הזקן

הרי את מותרת לא אמר כלום. שהרי אסורה היא ולא שייך לשון התר בשחרורה, שהשחרור (אינה) [אינן] מתירה עד שתטבול. הרי את לעצמך. משמע שפטרה והתיר לה כל זכות או קצת מזכותו. לגמרי קא"ל. שתהיר ונתן (לה) [לו] כל זכותו כל שכן באשה. אמר לעבדו. שכתב לו כך. יצא לחירות. משום קנסא שמכרו לעובדי כוכבים שמפקיעו ממצות, ועבד שייך במצות כאשה. גט שחרור. להתירו בבת ישראל. שהרי אין האיסור מסולק עד שיעשה לו שחרור. אונו. כוחו ושטרו, אלמא לגמרי קאמר ליה, וכ"ש באשה דלא קני לה גופה דלגמרי קאמר לה הזה אין בו ספק, ואע"פ שהר"ם לא הביא אין לי עסק בגרושין פ"א [ה"ד] אולי כללו בכל כיוצא בזה שכתב [שם], או שהוא טעות סופר. במלוה. פי' אע"פ שהמלוה בעין דמלוה להוצאה ניתנה והני זוזי דידה נינהו וזוזי אחריתי הוא דמחייבא ליה, וכן פר"ש, וכן הוא בפרק האיש מקדש [מז. אז.], ומ"ש הר"ם [אישות פ"ה הי"ג] שכבר הוציא הדינר, פירוש האיש הוציאו מרשותו כשהלוה אותם לה. בהנאת מלוה. כדמפרש. ארבעה בחמשה. וקידשה באותו תוספת שמוספת על הקרן. האי רבית היא. והיכי קרי לה הערמה. דארווח לה זימנא. פירוש שבא זמן פרעון החוב והאריכה ואמר לה בההיא הנאה שאת נותנת פרוטה לפלוני שיפייס אותי שאאריכך תהיי מקודשת ורישא רבותא קמ"ל שאע"פ שמוחל לה החוב והמלוה בעין אינה מקודשת דהא לית לה הנאה השתא, וה"ה אם אמר לה בההיא הנאה שיש ליך שתתני פרוטה לפלוני לפייסני שאמחול חובי שמקודשת. ובהלכות הרי"ף הבאות שם מקודשת נמצא דמטא זמנא למגבי ונקטה זוזי בידה למפרעיה ואמר לה בההיא הנאה דקא מרווחנא ליך עד זמן פלוני תהי מקודשת לי וברוב ההלכות ליכא ונקטה זוזי בידה דאפילו אין המעות בעולם מקודשת, וזה כפי' ר"ש. ורבנו חננאל שפי' שהביאה לו מעות ונתנה לו המעות והוא נתנם לה הוא תימה. והר"ם [אישות פ"ה הט"ו] פי' דארווח לה זימנא כלומר שהלוה אותה עד זמן פלוני ואמר לה הרי את מקודשת לי בהנאה שיש ליך כשאני מרויח לך להשתמש במעותי עד זמן

מסורת הש"ס

ה) [ל"ל דתנן], ו) גיטין פה: ע"ש בתוי"ט, ז) [ע"ש ול"ל רב תנין. (קדר סדורות ורש"ש, ושיין יעב"ץ)], ד) גיטין מג: פה: [תוספתא דש"ז פ"ד ה"ו], ט) לקמן מז. מח. [ב"ק לט. סנהדרין יט:], י) ב"מ סב:, יא) [בכורות כו: תמורה ח:], יב) סוכה מא: ב"ב קז:, יג) [ויקרא כה], יד) [לקמן מז ע"ב], טו) [ברש"י רי"ף ונוסף: ולא יהיב לה מידי], טז) [ב"מ סב ע"ב], יז) [נדל"ל דהגאת מחילת מלוה. יעב"ץ], יח) [בדפו"ר: שם וא"ן], יט) [בדפו"ר: לקיימם], כ) [בדפו"ר: שהיה, ונל"ל רש"ש], כא) [בדפו"ר ונוסף: זימנא], כב) [ד"ה דבריס], כג) [בדפו"ר: שביב מרגע], כד) [בדפו"ר: דמו ואתו], כה) [ב"מ מה ע"ב ע"ש], כו) [במדבר יח, טז], כז) [נדל"ל דהתם], כח) [נדל"ל מי הדר אמר],

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת.

מוסף תוספות

א. והרי זה כאותה ששנינו שחוק לפני רקוד לפני שאם יש בו שוה פרוטה מקודשת. דמנ"ן, ב. אלא משום דמיחזי לעלמא כריבית אסור לעשות כן מפני הערמת ריבית. ליטב"ש. ג. אלא היתר גמור אלא שמערים להרבות מעותיו. תוס' הרא"ש. ד. ואמר לה הרי את מקודשת לי בהנאה שעשיתי לך שנשתדלתי עם פלוני שהרויח לך זמן. ליטב"ש. ה. הכא נמי כיון שהאשה מתקדשת בכך נראה כשלוחה ואסור. תוס' הרא"ש. שהוא כחזור ונפרע ממנה מה שנתן למלוה. ליטב"ש. ו. בתוס' הרא"ש כתוב. שהיתה עליה כבר. ז. וסותר תנאי המעשה. תוס' טוך. ח. ובאשה גזרינן משום חומר ערוות אבל בפדיון הבן דליכא אלא עשה לא גזרינן. רשב"ש (ועי' מהרש"א).

תוס' ר"י הזקן (המשך)

פלוני ריפה פריש. וא"ת ולכל הפירושים היכא הויא הערמת רבית, רבית קצוצה היא, שאם אמר לחברו תן לי שדה פלוני ואני אלוה אותך כך וכך או אאריך עד זמן פלוני הוי רבית קצוצה, ואיכא למימר דנותן רבית אין לו הנאה במה שנותן ואשה יש לה הנאה בנתינת גופה דבעלה חייב במזונותיה ובכסות דברים, משו"ה גבי אשה לא הוי רבית גמורה. במכר. אם מכר לו קרקע בכסף עד שיחזירהו לו. המסייע. שאין נותנין לו תרומה אלא מפני שמסייעים אף לזה אין נותנין אלא מפני שמחזירה. בחליפין. וזה דומה לחליפין שלוקח הסודר ומחזירו וזה ג"כ לוקח המתנה ומחזירה. תן מנה. והוא חזר ואמר הרי את מקודשת לי בהנאה שיש ליך כשאני נותן מעותי לפלוני במצותיך וכן בכולם מפרש הכי, שאם לא אמר לה כך לאו כלום הוא דבעינן כי יקח ולא תלקח אשה לאיש, ועוד איך יקנה לאבא ולאביך דהכא איירי דאיהי קאמרה ליה מעיקרא, אבל התם הוא קאמר לה להתקדש לו והיא אמרה לו תנם לאבא ולאביך, ומשמה היא בו. ע"כ. איכא מאן דאמר דהתם נמי אי הדר ואמר הרי

את מקודשת לי בהנאה שיש ליך כשאני נותן מעותי לפלוני במצותיך מקודשת, אלא התם איירי בשהוא מדבר עמה על עסקי קדושיה והיא השיבה כך אם הוא דברי ריצוי מקודשת ואם לאו אינה מקודשת. ולאו מילתא דמיא [היא] דבמאי מקדש הלא לא נתרצית (ולא אמר לה כלום) אלא שאמרה לו להפסיד מעותיו והאי דשתקה כי מקפדת על דבריו.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

ואקדש אני לך. וכשנתנו לו א"ל התקדשי לי מקודשת ואע"ג דלא מטי הנאה לידה: **מדין ערב.** ממה שמלינו בתורה שהערב משתעבד למלוה[ט] אנו יכולין ללמוד: **הילך מנה והתקדשי לפלוני.** והוא שלומו אלא שמקדשה משלו: **מקודשת.** ואע"ג דממונא לאו של משלח הוא: **מדין עבד כנעני.** דתנן במתני' לקמן (דף כב:) קונה את עצמו בכסף ע"י אחריס שאחריס פודין אותו בממונן והוא קונה עצמו ויוצא לחירות ואע"ג דלא חסר איהו בהאי ממונא מידי: **ואקדש אני לו.** לאותו פלוני במנה שתתן לו בשבילי: **מדין שניהם.** [כ] מדין שני הדיינין הללו של ערב ושל עבד כנעני אנו למידין: **האי דקא מקני.** בעל העבד שהוא מקנה את העבד לחירות קא קני האי כסף שמקבל בפדיונו: **ואקדש אני לך.** והוא קיבלו ואמר לה התקדשי לי בכך: **מקודשת.** כדמפרש ואזיל טעמיה לקמיה: **שיש להן אחריות.** אדם הוקש לקרקעות[י] דכתיב (ויקרא כה) והתנחלתם אותם לרשת אחוזה: **עם נכסים שאין להם אחריות.** שמוכר או נותן לו קרקעות ומטלטלין וזה מושך המטלטלין והקרקעות קנויים לו במשיכת המטלטלין: **ואנן איפכא תנן.** שצריך לקנות הקרקע באחד מן הדברים שהקרקע נקנה בהן כגון כסף או שטר או חזקה דנעל וגדר ופרק כל שהוא והמטלטלים נקנים אגב: **באדם השוב עסקינן.** שאינו רגיל לקבל מתנות: **בהיא הנאה כו'.** שתרלה זאת לתת פרוטה לאדם שיפייסנו לזה לקבל היימנה מתנה: **וכן לענין ממונא.** הכי שמעתא דרבא דילפינא קידושין מדין ערב ומדין עבד כנעני כן לענין ממונא מכר לו שדה ואמר לו תן הכסף לפלוני ושדי מכורה לך בו קנה מדין ערב הילך מנה והתא שדך מכורה לפלוני קנה אותו פלוני השדה מדין עבד תן מנה לפלוני ותקנה לו שדי בו קונה מדין שניהם: **ניחא לה.** להיות נקנית בכל דהו בקנין כל שהוא ואפילו בטופח הנאה בעלמא: **טן דו.** בגופים שניס בעל ואשתו ואפילו אינו לה אלא לצוות בעלמא: **דאיפיהיב למחילה.** שאדם רשאי למחול: **אשה אמר רחמנא.** כי יקח איש אשה: **איש אמר רחמנא.** כי יקח איש: **איפשא לני תרי.** להנשא להם אי אפשר הילכך האי לא קדיש אלא פלגא ואצייה נשאר לאחר א"כ אינה מקודשת לזה: **ניפשטו קידושי בכולה.** כי אמר תצייך מקודשת לי דהא מקודשת בלשון הקדש[ק] קאמר לה: **ואפי' למ"ד כו'.** פלוגתייהו במסכת תמורה[ל]: **הפש בהמה היא.** ושלו היא ואין מעכב על ידו מלהתקדש לפיכך יש כח במאמרו לפשוט והכא דעת אחרת יש חשובה כמותו המעכבת בדבר שאם אין[מ] אשה רוצה אינם קידושין חו לא נתרצה אלא לחציה לפיכך אין דיבורו תפיס בה: **הא לא דמיא כו'.** מסקנא דמילוקא הוא אין דבר זה דומה אלא לבהמה של שני שותפין דאיכא דעת אחרת המעכבת בה והתם לא אמרי' דתקדש כולה ע"פ האחד: **ואינה קריבה.** הואיל ונתחלת הקדישה לא נראית לקרב שלא קידשה אלא חציה ותמכר ויקריב אחרת בדמיה: **ועושה תמורה.** אם המיר בה: **ותמורתה ניולא בה.** דאינה קריבה דמכח קדושה דחויה נתחה: בעלי

אם כן הו"ל נכסים שיש להם אחריות. פי' בקונטרס דאדם הוקש לקרקעות דכתיב והתנחלתם אותם לרשת אחוזה וקשה דההוא קרא כתיב בעבד[א] אבל בן חורין לא איתקש אלא דוקא בדמי עלי ששמין אותו בעבד כדאיתא בפ"ק דסנהדרין (דף טו.) ועבד נמי פלוגתא היא בפ"ק דב"ק (דף יב.) אי כמקרקעי אי כמטלטלי דמי ונראה דאותו דוקא יש להם אחריות אלא אף כי נמי אין להם אחריות לא מצינו מטלטלין נקנין אגב מטלטלין דנכסים שאין להם אחריות לא שייך בהו אגב[ב] א"נ י"ל דה"ק ע"כ אי אשה נקנית אגב מטלטלין שהרי קנין כסף דאשה יליפינן משדה קיימה ואם אין שדה נקנה מהיכא תיתי באשה[ג]:

ונפשטו קידושי בכולה מי לא תניא כו'. תימה דברים תמורה (דף יא:) יליף רגלה של זו עולה ובדבר שהנשמה תלויה בו מקרא דכתיב[ד] כל אשר יתן ממנו לה' וגבי אשה לא כתיב קרבי ומ"כ מאי פריך הא לא דמו להדדי ונראה שלכך דקדק רש"י ופירש דהא מקודשת בלשון הקדש קאמר לה וכדאמר ברש פירקין לאסר לה אכ"ע בהקדש שאדם עושה אותה בהקדש לפיכך יש להיות דינה בהקדש אבל אם היה אומר מאורסת או חד מהנהו לישני לגעיל (דף ו.) על זה לא היה מקשה ופשטו קידושי בכולה לפירוש זה: **וחזר ולקחה.** הא דנקט וחזר ולקחה ולא נקט בהמה של שני שותפין שהקדיש כל אחד חציה משום דלא שייך התם ועושה תמורה ותמורתה ניולא בה דשותפין אין ממיירין כדאמר בתמורה (דף יג.) ובפ"ק [דזבחים] (דף ו.):

ואפי' למאן דאמר אין כולה עולה. התם (תמורה יא:) מפרש למאן דאמר דאין כולה עולה מה יעשה ממנה וקאמר דימכרנה לגרכי עולות חוץ מדמי הרגל שהקדיש ופריך הילך יפטר זה מעולתו הא הויא ליה עולה חסירה ומשני כגון דאמר הרי עלי עולה כמו שאמלאנה[ע]: שמע

אבל קידושין אימא לא צריכא: [פ]אמר רבא [ה]התקדשי לי לחצייי מקודשת חצייך מקודשת לי אינה מקודשת אמר ליה אביי לרבא מאי שנא חצייך מקודשת לי דאינה מקודשת אשה אמר רחמנא ולא חצי אשה ה"נ איש אמר רחמנא ולא חצי איש א"ל [ו]הכי השתא התם [ז]איתתא לבי תרי לא חזיא אלא גברא מי לא חזי לבי תרי וה"ק לה דאי בעינא למינסב אחריתי נסיבנא אמר ליה מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא וניפשטו לה קידושי בכולה מי לא תניא [ח]האומר רגלה של זו עולה תהא כולה עולה ואפי' למ"ד אין כולה עולה [ט]ה"מ היכא דמקדיש דבר שאין הנשמה תלויה בו אבל מקדיש דבר שהנשמה תלויה בו הויא כולה עולה מי דמי התם בהמה הכא דעת אחרת הא לא דמיא אלא להא [י]דאמר רבי יוחנן [כ]בהמה של שני שותפין הקדיש חציה [ל]וחזר ולקחה והקדישה קדושה ואינה קריבה ועושה תמורה ותמורתה ניולא בה שמע מינה תלת

מז א מיי' פ"ה מהל' אישות הל' כב סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' כט ופרי"ח:

מח ב מיי' שם הל' כא סמג שם טוש"ע שם סעי' ג:

מט ג מיי' שם הל' כב סמג שם טוש"ע אה"ע סי' כז סעי' ט:

נ ד מיי' פ"ל מהל' מכירה הל"ו סמג עשין כב טוש"ע חו"מ סי' קל סעי' ג ד ה ו ז וש"ס בב"י:

נא ה ו מיי' פ"ג מהל' אישות הל"ט טוש"ע אה"ע סי' לא סעי' מ:

נב ז מיי' פט"ו מהל' מעשה הקרבנות הל"ג:

נג ח מיי' שם הל"ד ופסק דקריבה ולא כר"י [עיין כ"מ]:

גליון הש"ם

גמ' וחזר ולקחה והקדישה. ע' גיטין מג ע"ב תד"ה גמרו:

מוסף תוספות

א. דהיינו דוקא עבד כנעני דעליה כתיב קרא דוהתנחלתם. תוס' מגילה כג: ד"ה שמין. ב. אלא לפי שדומה יותר לנכסים שיש להם אחריות נקטיה לרבותא. תוס' הרא"ש.

תוס' ר"י הזקן

דלא מטי. הנאת ממון לידיה שכל הממון נוטל האחר וזה נכנס ערב. **בהיא הנאה.** דקא מהימן ליה שנותן ממונו לאחר מפני שהוא ערב גמיר ומשעבד נפשיה. **והתקדשי לפלוני.** ואותו פלוני אומר לה הרי את מקודשת לי בהנאה שיש ליך בשבילי שנותן ליך פלוני המנה שתתקדשי לי קונה האשה, אע"פ שאינו חסר ממון שהרי עבד כנעני קונה עצמו בכסף על ידי אחרים שפודין אותו ואפילו נתן לה הפלוני המנה על מנת שתתקדש לו והוא אמר לה עתה כך מקודשת שהנאה יש לה עתה שאם לא תתקדש אין לה במעות כלום. ומסתברא שאם נתאכלו המעות קודם שיאמר לה האחר זה הלשון שאינה מקודשת שהרי בשעה שהוא אומר כך הויא להו מלוה ולא דמי להתקדשי לי בזה לאחר שלשים יום [להלן נט, א]. דקא מקנה. העבד ודהו האדון קני הכסף מיד אחרים שפודין אותו. **[הילך מנה ואקדש אני לך].** ופר' שהוא אומר לה הרי את מקודשת לי בהנאת מתנה זו שקבלתי ברצונך. **נכסים שיש להם אחריות.** כגון קרקעות ואדם איתקש לקרקע והיה סבור המקשה שהטעם הוא אגב שקנה המעות

במשיכה קנה האשה. **ואנן איפכא תנן.** במתני' דהאי פירקא [להלן כו, א]. **הכא** מיירי שהוא אדם חשוב שאינו רגיל לקבל מתנות ויש לה הנאה בשקבל מתנה היימנה והוא אמר לה הרי את מקודשת בהנאה שיש לך כשקבלתי מתנה ממך, אבל אם לא הוי אדם חשוב ליכא הנאה ונמצא שמתקדשת בלא דבר ואינם קדושין כלל, ואע"ג דאמר לה הרי את מקודשת בהנאה שיש ליך כשקבלתי מתנה ממך, דאי לא תימא הכי למה לי למימר באדם חשוב, הכי איבעי ליה למתני מי סברת דאמר לה אגב, הכא דאמר לה בההיא הנאה, וכ"כ הרי"ף והרי"ם ז"ל [אישות פ"ה הכ"ב]. **וכן לענין ממונא.** תן מנה לפלוני ואתן לך ביתי כיון שנתן המנה קנה הבית, וכן הילך מנה ותן ביתך לפלוני, וכן תן מנה לפלוני ואתן לו ביתי כיון שנתן לו המנה ג"כ קנה הבית. וצ"ע למה לא הביא הר"ם ז"ל [מכירה פ"א ה"ו] אלא תן מנה לפלוני ואתן לך ביתי. **אבל קדושין.** שאינה יכולה למחול אימא לא, צריכא. **אשה.** כי יקח איש אשה. **לא חזיא.** דאשת איש אסורה לאחר והוה ליה כמאן דאמר התקדשי לי ולאחר. אבל כי אמר לחציי ונתרצית ונתן לה כסף או שטר מקודשת, לא רצה לומר שאין לה בו אלא החצי, אלא רצה לומר הואיל והרשות בידי ליקח אשה אחרת אקחנה ותהיה אשתי את ואחרת. וכתב רבינו מאיר פשיטא שהרשות בידו, ותירץ דאפילו לא אפשר למיקם בסיפוקייהו דאמרינן ביבמות [סה, א] שאינו רשאי, הכא רשאי, דכאילו התנה לה בפירוש דמי. ודעת הר"ם [אישות פ"ג ה"ט] כפי' קמא. **בכולה.** דהואיל וקדשה לחציה דבר שהנשמה תלויה בה קידש. **התם בהמה.** שלו וליכא אלא דעת המקדש והואיל והקדיש אבר שהנשמה תלויה בו כולה רוצה לקדש. **הכא.** איכא דעת האשה, ואע"פ שהוא כוון לכולה היא לא כיוונה אלא לחציה, ולא דמיא הא אלא לבהמה של שני שותפין שאם הקדיש חציה אינה קדושה כולה.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

שמע מינה בעלי חיים. פי׳ בקונטרס אם נדחו ידחו לעולם ולאיכא למ״ד אין דיחוי אלא בשמוטין אבל בעלי חייס שנדחו חוזרים ונראים ולדידיה קרבה הך בהמה כשחזר ולקח חליה וש״מ דיחוי מעיקרא הוי דיחוי פי׳ כגון זו שמתחילת הקדישה לא נראית ליקרב ואיכא למאן דפליג דאין דיחוי אלא בנראה ונדחה וש״מ יש דיחוי בדמים פי׳ יש תורת דיחוי בדבר שאין קדוש אלא לדמיו כגון זו שמתחילה לא הקדישה אלא לדמיה שמכור ויקדשו דמי חליה שהרי ליקרב לחצאין לא היתה ראויה ואפ״ה חל עלה תורת דיחוי לדחות מעל המזבח לעולם ולא אמרינן אין דיחוי אלא בדבר שהוקדש לגופו ליקרב ופ״מ למה לי למימר הני תרתי ש״מ יש דיחוי בדמים ודיחוי מעיקרא והלא אי אפשר לדיחוי מעיקרא שלא יהא דיחוי בדמים[א] ויש לומר דאשכחן דיחוי מעיקרא אע״ג שקדוש קדושת הגוף כדאמר ר׳ יוחנן פ׳ גנמר הדין (סנהדרין דף מז.) כגון אכל חצב והפריש קרבן [ב] ועבד עבודת כוכבים וחזר בו והואיל ונדחה כשעבד עבודת כוכבים משום דזבח רשעים תועבה[ג] ידחה ולאו דוקא נקט התם והפריש קרבן תחלה דה״ה עבד עבודת כוכבים ואח״כ הפריש קרבן דאשתא הוי דיחוי מעיקרא[ב] דהא ר״י הוא דאית ליה דיחוי מעיקרא הוי דיחוי אלא משום אידך מילתא דרבי יוחנן דמייתי התם אכל חצב והפריש קרבן ונשתטה וחזר ונשתפה דלא מצי למימר דנשתטה תחילה כיון דשוטה הוא לאו בר הפרשה הוא[ג] נקט נמי הפרש קרבן ועבד עבודת כוכבים ואשכחן נמי קדושת דמים אע״ג דלא הוי דיחוי מעיקרא כגון המפרש נקבה לפסחו וילדה זכר והוי קדושת דמים דאין פסח בא מנקבה ולא הוי דיחוי מעיקרא שהרי הולד לאו להקריב ויש ספרים דגרסינן ש״מ קדושת דמים מדהה[ד] ומפרש דוהה תמורתה מליקרב מדקתני ותמורתה כיולא בה ולא נהירא דהא בכריתות (דף כח.) גבי מעטא מקדש עשיר שהפרים קן לכבשתו והעני הואיל ונדחה ידחה גרסינן נמי ש״מ תלת כמו בשמעתין והתם ע״כ אין לפרש קדושת דמים מדהה התמורה דאין תמורה בעופות[ה] אלא ע״כ היינו קדושה ואינה קריבה וא״ת למה ליה[ו] לרבי יוחנן לאשמועינן הני תלת מילי הא שמעינן לה בפרק מי שהיה טמא (פסחים דף נא.מ) ויש לומר משום דפלוגתא היא בפרק בתרא דכריתות (שם) דפליגי בה רבי שמעון בן יוחאי ורבנן מייתי דברי האמוראים[ז] ויש לתמוה אמאי לא פריך עלה דרבי יוחנן כי היכי דפריך בסוף כריתות (שם) עלה דרבי אושעיא דאמר מעטא מקדש עשיר שהפרים קן לכבשתו והעני הואיל ונדחה ידחה דפריך עלה מרבי שמעון מהכיא דאמר[ח] המפרש נקבה [לפסחו קודם הפסח תרעה עד שתסתאב ותמכר ויביא בדמיה פסח] ילדה זכר ירעה עד שיסתאב וימכר [ויביא בדמיו פסח] ורבי שמעון אומר הוא עצמו יקרב פסח ועוד דלפריך עלה מרבי שמעון לסייעה עלה מדרבנן דקאמרי בריש[ט] ועוד כיון דפריך מיחידאה דלפריך מרבי שמעון דברייתא לפרוך מרבי אליעזר דתמורה דתנן פרק אלו קדשים (דף יח:) גבי מפרש נקבה לעולה וילדה זכר רבי אליעזר אומר הוא עצמו יקרב עולה ויש לומר היינו טעמא דפריך מרבי שמעון משום דבהיא אפילו רבנן מודו דעד כאן לא פליגי רבנן עליה אלא בדבר דשייך ביה קדושת דמיס[ט] סברי מיגו דנתפתא ביה קדושת דמיס נתפתא ביה נמי קדושת הגוף[י] וקדושת הגוף לא הוי שהרי אין פסח בא מן הנקבה אבל גבי קן אפילו רבנן מודו שהרי אין קדושת דמיס חלה בעופות[ו] ולמילתא דרבי יוחנן דהכא לא מצי לאותויי משום דהוה כי ההוא דהמפרש נקבה לפסחו ואי הוה מוקיב מרבי שמעון הוה אמינא לסיועיה מדרבנן וממילתא דר׳ אליעזר נמי לא מצי לאותביה משום דהוה יחידאה: **חצייך בפרוטה וחצייך בפרוטה.** ואם תאמר אמאי לא יועיל והא לא אמר לעיל דלא פשטו קידושין בכולה אלא משום דאיכא דעת אחרת ואינה מתרלה אלא למה ששומעת אבל אם היינו יודעים שמתרלה בכולה פשטו קידושין בכולה והכא גבי דעתה שמתרלה בכולה וי״ל דאי הוי מיירי דאמר לה בלשון קידושין אין ה״ג דהוו פשטו קידושין בכולה אבל הכא אייירי דאמר לה הרי את מאורסת לי או בחד מהני לישני דלעיל (דף ו.): **חצייך בפרוטה היום וחצייך בפרוטה למחר.** כך אמר לה בפעם אחת[ז]: **שתי בנותיך לשני בני.** אומר ר״י דמייירי בבנות קטנות דקידושין דאב ניהו דאי בגדולות ואב מקבל קידושין בתורת שליחות פשיטא דבעי פרוטה לכל אחת דשליח לא עדיף ממשלחו דבתר נותן דקאמר לאו דוקא שהרי הנותן ע״כ בתורת שליחות בניו הוא בא ואי בתר נותן אזלינן הוי בעי שתי פרוטות כאילו הבנים בעצמם מקדשין אבל הבעיא היא אי בתר מקבל אזלינן לגמרי דשמא אין לחוש אלא שיקבל המקבל שוה פרוטה[ח] וא״ל שבירר לאיזה מהם כגון רחל לראובן ולאה לשמעון דאל״כ הוי קידושין שלא נמסרו לביאה[ט]: **בתך ופרתך בפרוטה.** כיון דפרה אין נקנית בכסף שדינא להו בתר בתו והדר בעי בתך וקרקעך דקרקע נקנה בכסף: **ורב יוסף אמר צריכי שומא.** קודם קידושין קאמר כדפי׳ בקונטרס[ט] ותימה דלקמן פ״ב (דף מח.) תניא גבי התקדשי לי [י] בשטר חוב וחכמים אומרים שמין את הנייר אם יש בו שוה פרוטה מקודשת ומשמע שמין את הנייר אחר קידושין ואע״ג דמתחלה שומת הנייר לא היתה ידועה ויש לומר דלגישא דאמר בכל דהו כולי עלמא לא פליגי דאמר לה כל דהו ולגישא דבכל דהו נמי פליגי הכי קאמר ואם רוצה לקדשה בשטר שמין את הנייר מתחילה אם יש בו שוה פרוטה מקודשת כלומר אם שמוהו תחילה לאפוקי ממ״ד מקודשת אע״פ שאין בו שוה פרוטה מטעם שטר:

אף

ש״מ בעלי חיים נדחים וש״מ דחוי מעיקרא הוי דחוי וש״מ יש דחוי בדמים[א] בעי רבא חצייך בחצי פרוטה וחצייך בחצי פרוטה מהו כיון דאמר לה חצי פרוטה פסקה או דילמא מונה והולך הוא אם תימצי לומר מונה והולך הוא חצייך בפרוטה וחצייך בפרוטה מהו כיון דאמר לה בפרוטה[ב] ופרוטה פסקה למילתיה או דילמא כל ביומיה מונה מונה והולך הוא את״ל כל ביומיה מונה והולך הוא חצייך בפרוטה היום וחצייך בפרוטה למחר מהו כיון דאמר לה למחר פסקה או דילמא הכי קאמר לה קדושין מתחלו מהאידנא ומגמר לא ניגמרו עד למחר[ג] שני חצייך בפרוטה מהו הכא ודאי בחד זימנא קאמר לה או דילמא אין אשה מתקדשת לחצאין כלל תיקו: [ד]בעי רבא שתי בנותיך לשני בני בפרוטה מהו[ה] בתר נותן ומקבל אזלינן והאיכא ממונא או דילמא בתר דידהו אזלינן והא ליכא תיקו בעי רב פפא בתך ופרתך בפרוטה מהו מי אמרינן בתך בחצי פרוטה ופרתך בחצי פרוטה או דילמא בתך בפרוטה ופרתך במשיכה תיקו [ג]בעי רב אשי בתך וקרקעך בפרוטה מהו[ו] בתך בחצי פרוטה וקרקעך בחצי פרוטה או דילמא בתך בפרוטה וקרקעך בחזקה תיקו ההוא גברא דאקדיש בשיראי רבה אמר לא צריכי שומא רב יוסף אמר צריכי שומא אי דאמר לה בכל דהו כולי עלמא לא פליגי דלא צריכי שומא אי דאמר לה חמשין ולא שוו חמשין הא לא שוו כי פליגי דאמר חמשין ושוו חמשין[ז] רבה אמר לא צריכי שומא דהא שוו חמשין רב יוסף אמר צריכי שומא כיון דאיתתא לא בקיאה בשומא לא סמכה דעתה איכא דאמרי בכל דהו נמי פליגי[ח] רב יוסף אמר שוה כסף הרי הוא ככסף מה כסף דקיץ

אף

בעלי חייס נדחים. אם נדחו ידחו לעולם ואיכא למ״ד (ביומא דף סד.) אין דיחוי אלא בשמוטין אבל בעלי חייס שנדחו חוזרים ונראין ולדידיה קרבה הך בהמה כשחזר ולקח חליה: **דיחוי מעיקרא.** כגון זו שמתחילת הקדישה לא נראית ליקרב ואיכא למ״ד (בסוכה דף לג.:) דפליג ואמר אין דיחוי אלא בנראה ונדחה: **יש דיחוי בדמים.** יש תורת דיחוי בדבר שאינו קדוש אלא לדמיו כגון זו שמתחילה לא הקדישה אלא לדמיה שמכור ויקדשו דמי חליה שהרי ליקרב לחצאין לא היתה ראויה ואפ״ה חל עלה תורת דיחוי לדחות מעל המזבח לעולם ולא אמרינן אין דיחוי אלא בדבר שהוקדש לגופו ליקרב: **פסקה.** והוה ליה כמקדש לחצאין: **מונה והולך הוא.** וראינא דמילתא אמסקנא נמי קאי ולאו לחצאין הוא דהא חצי פרוטה לאו בר תפיסה הוא: **כיון דאמר בפרוטה פסקה.** ולא היה תחילת דבורו אלא לחצאין וטעה לומר שמקדשין לחצאין: **כל ביומיה.** הואיל ובדעתיה לגומרו היום: **לשני בני.** והם גדולים ועשאוהו שליח לקדש: **או דילמא בתך בפרוטה.** דמידע ידע דבבליר מפרוטה לא מקדשה ופרתו לא אמר על פרוטה אלא שתקנה לו כשיתבגר: **קרקעך בחזקה.** כשאחזיק בה: **לא לריכי שומא.** שישומו אותן שמאים קודם שתקבלם: **לריכי שומא.** וכיון אלא שמאוס תחלה איכא מקודשת כדמפרש ואזיל: **בכל דהו.** התקדשי לי בהן כמו שהן אלא לריכי שומא דבעיר מפרוטה לא שוו: **אי דאמר.** התקדשי לי בחמשים זוז והרי לך אלו בדמיהם: **ושוו חמשין.** מיהו לא [ו] שמאוה בקיאים קודם לכך:

שוה

לא פליגי דלא צריכי שומא אי דאמר לה חמשין ולא שוו חמשין הא לא שוו כי פליגי דאמר חמשין ושוו חמשין[ז] רבה אמר לא צריכי שומא דהא שוו חמשין רב יוסף אמר צריכי שומא כיון דאיתתא לא בקיאה בשומא לא סמכה דעתה איכא דאמרי בכל דהו נמי פליגי[ח] רב יוסף אמר שוה כסף הרי הוא ככסף מה כסף דקיץ

אף

(דף כח.) גבי מעטא מקדש עשיר שהפרים קן לכבשתו והעני הואיל ונדחה ידחה גרסינן נמי ש״מ תלת כמו בשמעתין והתם ע״כ אין לפרש קדושת דמיס מדהה התמורה דאין תמורה בעופות[ה] אלא ע״כ היינו קדושה ואינה קריבה וא״ת למה ליה[ו] לרבי יוחנן לאשמועינן הני תלת מילי הא שמעינן לה בפרק מי שהיה טמא (פסחים דף נא.מ) ויש לומר משום דפלוגתא היא בפרק בתרא דכריתות (שם) דפליגי בה רבי שמעון בן יוחאי ורבנן מייתי דברי האמוראים[ז] ויש לתמוה אמאי לא פריך עלה דרבי יוחנן כי היכי דפריך בסוף כריתות (שם) עלה דרבי אושעיא דאמר מעטא מקדש עשיר שהפרים קן לכבשתו והעני הואיל ונדחה ידחה דפריך עלה מרבי שמעון מהכיא דאמר[ח] המפרש נקבה [לפסחו קודם הפסח תרעה עד שתסתאב ותמכר ויביא בדמיה פסח] ילדה זכר ירעה עד שיסתאב וימכר [ויביא בדמיו פסח] ורבי שמעון אומר הוא עצמו יקרב פסח ועוד דלפריך עלה מרבי שמעון לסייעה עלה מדרבנן דקאמרי בריש[ט] ועוד כיון דפריך מיחידאה דלפריך מרבי שמעון דברייתא לפרוך מרבי אליעזר דתמורה דתנן פרק אלו קדשים (דף יח:) גבי מפרש נקבה לעולה וילדה זכר רבי אליעזר אומר הוא עצמו יקרב עולה ויש לומר היינו טעמא דפריך מרבי שמעון משום דבהיא אפילו רבנן מודו דעד כאן לא פליגי רבנן עליה אלא בדבר דשייך ביה קדושת דמיס[ט] סברי מיגו דנתפתא ביה קדושת דמיס נתפתא ביה נמי קדושת הגוף[י] וקדושת הגוף לא הוי שהרי אין פסח בא מן הנקבה אבל גבי קן אפילו רבנן מודו שהרי אין קדושת דמיס חלה בעופות[ו] ולמילתא דרבי יוחנן דהכא לא מצי לאותויי משום דהוה כי ההוא דהמפרש נקבה לפסחו ואי הוה מוקיב מרבי שמעון הוה אמינא לסיועיה מדרבנן וממילתא דר׳ אליעזר נמי לא מצי לאותביה משום דהוה יחידאה: **חצייך בפרוטה וחצייך בפרוטה.** ואם תאמר אמאי לא יועיל והא לא אמר לעיל דלא פשטו קידושין בכולה אלא משום דאיכא דעת אחרת ואינה מתרלה אלא למה ששומעת אבל אם היינו יודעים שמתרלה בכולה פשטו קידושין בכולה והכא גבי דעתה שמתרלה בכולה וי״ל דאי הוי מייירי דאמר לה בלשון קידושין אין ה״ג דהוו פשטו קידושין בכולה אבל הכא אייירי דאמר לה הרי את מאורסת לי או בחד מהני לישני דלעיל (דף ו.): **חצייך בפרוטה היום וחצייך בפרוטה למחר.** כך אמר לה בפעם אחת[ז]: **שתי בנותיך לשני בני.** אומר ר״י דמייירי בבנות קטנות דקידושין דאב ניהו דאי בגדולות ואב מקבל קידושין בתורת שליחות פשיטא דבעי פרוטה לכל אחת דשליח לא עדיף ממשלחו דבתר נותן דקאמר לאו דוקא שהרי הנותן ע״כ בתורת שליחות בניו הוא בא ואי בתר נותן אזלינן הוי בעי שתי פרוטות כאילו הבנים בעצמם מקדשין אבל הבעיא היא אי בתר מקבל אזלינן לגמרי דשמא אין לחוש אלא שיקבל המקבל שוה פרוטה[ח] וא״ל שבירר לאיזה מהם כגון רחל לראובן ולאה לשמעון דאל״כ הוי קידושין שלא נמסרו לביאה[ט]: **בתך ופרתך בפרוטה.** כיון דפרה אין נקנית בכסף שדינא להו בתר בתו והדר בעי בתך וקרקעך דקרקע נקנה בכסף: **ורב יוסף אמר צריכי שומא.** קודם קידושין קאמר כדפי׳ בקונטרס[ט] ותימה דלקמן פ״ב (דף מח.) תניא גבי התקדשי לי [י] בשטר חוב וחכמים אומרים שמין את הנייר אם יש בו שוה פרוטה מקודשת ומשמע שמין את הנייר אחר קידושין ואע״ג דמתחלה שומת הנייר לא היתה ידועה ויש לומר דלגישא דאמר בכל דהו כולי עלמא לא פליגי דאמר לה כל דהו ולגישא דבכל דהו נמי פליגי הכי קאמר ואם רוצה לקדשה בשטר שמין את הנייר מתחילה אם יש בו שוה פרוטה מקודשת כלומר אם שמוהו תחילה לאפוקי ממ״ד מקודשת אע״פ שאין בו שוה פרוטה מטעם שטר:

מתוקה כו׳: ז. פי׳ ונתן לה שתי פרוטות עכשיו ואמר לה הכל עכשיו והיינו דאמרינן אז דילמא הכי קאמר ניתחלו קדושי האידנא ולא ליגמרו עד למחר ואלו היתה אמירה של מחר למחר הא ודאי ליכא למימר הכי. ריעב״ל. ח. כיון שבו תלוי קידושיהן הוו כחד גופא. תוס׳ הרא״ש. ט. דהא אפי׳ אמר לה בכל דהו פליגי לאיכא דאמרי דבעינן דקיץ בשעת הקדושין. תוס׳ הרא״ש.

*אולי צ״ל: לא צריכים שומא ומקודשת.

עין משפט נר מצוה

נד א מיי׳ פ״ג מהל׳ אישות הל״י טוש״ע אה״ע סי׳ לח סעי׳ ז:

נה ב ג מיי׳ וטוש״ע שם:

נו ד מיי׳ פ״ז מהל׳ אישות הלי״ח סמג עשין מח טוש״ע שם סעי׳ ח:

הגהות הב״ח

(א) תוס׳ ד״ה וכ׳ יוסף וכו׳ בשטר וחכמים כל״ל ומיבא מוב ממחק:

תוס׳ ר״י הזקן

פסקא למילתיה. והואיל ואמר חצי פרוטה לא כלום הוא. מונה והולך [הוא]. הוה ליה כאילו אמר התקדשי לי בפרוטה ועולה חצייך בחצי פרוטה וחצייך בחצי פרוטה. חצייך בפרוטה מהו. דע כי טעם מונה והולך שייך טפי כשמחלק כל החשבון יותר מכשכולל האחד ומחלק כי הכא שאינו מחלק הפרוטה אלא האשה. ומסיק דאף כה״ג אמרינן מונה והולך הוא, הואיל ועביד תרי דבורי לחלק האשה ורוצה שהקדושין יחולו יחד. כל בימיה מונה והולך. שהקדושין יחולו היום. שתי חצייך בפרוטה. הכא לא מצינן למימר מונה והולך דהא בדבור אחד אמר ולא שייך מונה והולך אלא כשעושה שני דבורים לחלק מנינא. בחד זימנא קאמר. והוא כאילו אמר כולך בפרוטה ומקודשת או דילמא אין אשה מתקדשת לחצאין כלל היכא דליכא טעמא דמונה והולך, תיקו. הילכך בהני תרי בעיי קמאי הויא מקודשת ודאי דאמרינן מונה והולך ואידך בעיא ולא אישטיטא ומקודשת מספק. וכן דעת הר״ם ז״ל [אישות פ״ג ה״י]. ואיכא מאן דמפרש שני חצייך בפרוטה מהו דהדר ביה מההיא אוקימתא דאם תמצא לומר מונה והולך דלעיל, דסבר דאי אמרינן מונה והולך בתרי דבורי כ״ש הכא בחד דיבורא ופסקי דכולהו בעיא לא אישטיטא. והעיקר מה שפירשנו. תדע דאפילו כי אסיק דאמרינן מונה והולך בחצייך בחצי פרוטה הדר בעיא אי אמרינן מונה והולך בחצייך בפרוטה. ועוד היכי תני סיפא מילתא דסתירא ליה לרישא. לשני בני. ומיירי שהבנים עשו אביהם שליח לקדש. לא צרייכי שומא. בקצת פירושים נמצא (דזוק) [דדוקא בשיראי] הואיל ובקיאי כ״ע בשומא דידהו דדבר חשוב הוא וסמכא דעתה דאשה נמי בקיאה בהך שומא, אבל מידי אחרינו שאין ידוע שווים כל כך בעולם מודה ה) דצריכי שומא. ומכאן יש להוכיח שאם קדשה בטבעת זהב כיון דדבר חשוב הוא ובקיאי כ״ע בשומא דידיה מקודשת ובלבד שלא יהיה בה אבן דהיא לא בקיאה בשומת האבן ולא סמכא דעתה. ע״כ. וקי״ל דליתא לדרב יוסף ו) ולישנא בתרא, דקי״ל שוה כסף ככסף אע״ג דלא קיץ כי הך מסקנא דהכא דמסיק לעולם דלא שוי, הילכך אפילו קדשה בטבעת שיש בה אבן אם אמר בכל דהו דהיינו הרי את מקודשת לי בטבעת זו ודאי הויא מקודשת קדושין גמורין ואי אמר לה בחמשין ושוו חמשין מצי למימר הכי*. מיהו לדעת הר״ם [אישות פ״ד הי״ח] אין זה הדין אלא בבגדים מעולים שהאשה מתאוה להם כמו שנבאר לקמן. ז) שומא. כדמפרש. בכל דהו. שלא אמר לה שהן שוין כך וכך אלא אמר לה התקדשי לי בשיראין אלו. לא סמכא דעתה. שיהיו שוין כמו שאמר לה ואינה מקודשת עדיין עד שתשום אותן, אבל שמו ולא חזרה בה ודאי מקודשת דהו״ל כמאן דאמר התקדשי לי בזה לאחר שתשומי אותן. שוה כסף. דאמרינן בכל דוכתא ככסף, דוקא היכא דקיץ, שקצוץ ערכו.

מסורת הש״ס

ג) פסחים נא. יומא סד. כריתות ס. כח. תמורה כו: זבחים יב. נמ, ג) [״ופרוטה״ ליתא בכמ״ י וברש״, ועיין רש״ן], ג) [ע׳ תוס׳ זבחים ל. ד״ה דבריו], ד) [״נותן״ ליתא בכמ״ן], ה) [בכמ״ נוסף: מי אמרינן], ו) [עיין תוס׳ לקמן ט ע״א ד״ה והלכתא, ומהרש״א שם דלעתו לא גרסינן ״ממ״], ז) [בכמ״ יר״ף: שמאוס], ח) [בדפו״ר: ובשמתר, וכן בהמשך], ט) [משלי כא, ועיין תוס׳ ה ע״א - ע״ב], י) [עיין כריתות כז ע״א ובשטמ״ק שם], כ) [תמורה יג ע״ב], ל) [בדפו״ר: לי. ועיין מהרש״ן], מ) [וש״ס ד״ה ש״מ], נ) [תוספתא תמורה פ״ב], ס) [בדפו״ר: דקבריי], ע) [שם יט ע״ב], פ) [לקמן נא ע״ב], צ) [אל״ל מוהה רבה דלריכי], ק) [אל״ל דלשמא], ר) [נו ע״א ד״ה והלכתא].

גליון הש״ם

גמ׳ בתר נותן ומקבל. עיין ב״מ לו ע״א:

מוסף רש״י

בעלי חיים נדחים. בהמה שנדחת בחיים דחויה דיחוי גמור, שלא לכשנראית למה שהיתה ראויה אינה קריבה אלא כולו רועה (פסחים צח.) ואע״ג דהדר מיחזו אידחו לעולם משום דיחוי קמאי (תמורה כו:). דחוי מעיקרא. כגון זו שמתחלת הקדשה נדחית, הוי דחוי. ופלוגתא היא דאיכא למ״ד נראה ונדחה שוב אינו מחזר ונראה, אבל דחוי מעיקרא לא הוי דחוי (שם). יש דחוי בדמים. אפילו דבר שלא קדש תחלה להקרבת גופו אלא לדמיו, כגון הקדש חליה וחליה הסני חולין, דחוי ליקרב לגופו בתחילת הקדישו, אינו קרב עוד לעולם, דהואיל ונדחה דמים, ולא תימא אין דחוי בקדשים אלא הקדש לגופו ונדחה מהקריב אבל קדושת דמים לא אלימא למיעבר ביה תורת דחוי ואי אמיא לה שעת הכשר הקרבה כגון הכא דחזר ולקח חליה תקרב (פסחים צח. ובערי״ז זבחים יב: ותמורה כו: וברריתות כז.). ליתא אחריתא יש דחוי בשביל הדמים שלא פרע לקנות חליה של חברו שלא היתה קנויה לו כשהקדישה, שעדיין לא קנה חליה מבל תבילו, ואי״ג נראה״ה למור״ י (זבחים יב:).

מוסף תוספות

א. שאם היה ראוי לקדושת הגוף לא היה דחוי מעיקרא. תוס׳ הרא״ש. ואם כן כיון דאמר דדחוי מעיקרו הוי דיחוי שמעינן נמי דיש דיחוי בדמים. תוס׳ פסחים נח. ד״ה וש״מ. ב. ולא הוי דיחוי בדמים דתחלת הקדשו למזבח ודאי חייב חטאת אלא שאין יכול להקריבו עד שיעשה תשובה. תוס׳ הרא״ש. ג. דאי משנשחטה שוטה שהפריש קרבן אין הקדשו הקדש. תוס׳ סנהדרין מז. ד״ה אכל. ד. משום דפליגי תנאי בבעלי חיים אי נדחין אי לא אשמעינן דר׳ יוחנן אית ליה כמ״ד בע״ח נידחין. תוס׳ תמורה כו: ד״ה ש״מ. ה. ונהי נמי דהכי קמשני מ״מ מה ס״ד דמקשה וכי לא הוה ידע שיתרץ לו כן. שם. ו. דבעופות לית בהו פדיון, ונעקרה מקדושת מזבח דלא הן הן ולא דמיהן קרבי. תוס׳ הרא״ש.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

ע) **שוה כסף לכסף.** גבי קידושין כסף כתיב ושוה כסף מיתרבי ככסף דלתמרינן לקמן ישיב לרבות שוה כסף הלכך כי כסף בעינן דקיין: **מכסף מקנתו.** בעבד עברי כתיב: **ישיב גאולתו.** ישיב קרא יתירא הוא דמלי למכתב לפיהן גאולתו לרבות שוה כסף לענין פדיון וכיון דמיפרוק ביה מיקנויי נמי מקנה ביה דכתיב גאולתו מכסף מקנתו: **וכיון דלא קיין לא.** וה"ק ואינו נקנה בתבואה וכלים אלא מ"ר קלץ דמיה: **בשוה כסף וכו'.** בתורת דמים הוא נקנה בין שנותנין עליו כסף בין שוה כסף בתורת דמים אקנו ולא בתורת חליפין שדרך לעשות חליפין בתבואה וכלים כלים שנאמר (רות ד) שלף איש נעלו ותבואה נמי דכתיב (שם) כל דבר: **ולרב נחמן דאמר.** בפרק האחד פירי לא עבדי חליפין אם נתן תבואה בתורת חליפין כמו סודר לקנות בהן שדה או שוה דבר בחליפין לא קנו והאי כל דבר מפרש ליה להכל נקנה במנעל השתא ליכא למימר תורת תבואה וכלים היינו חליפין מאי איכא למימר: **אלא לעולם.** ואינו נקנה בתבואה וכלים דקאמר בדלית בהו שוה פרוטה: **מקרבא הנאתייהו.** מזומנין ליהנות מהם: **לפדיון בני.** לחמש סלעים של פדיון הבכור דכתיב (במדבר יח) ופדויו מבן חדש תפדה בערכך כסף חמשת שקלים: **לא אמר לוס.** אפי' נתנו לכהן: **לו למיניה.** כי אמר בחמש סלעים בתמיה: **דשו.** ואפי' הכי קתני רישא לא אמר לוס הואיל ולא נישומו: **לדידי שוי לי.** אני שם אותו לעצמי ואקבלו בכך: **דגברא רבה הוא.** ולא אזיל בגילוי הראש: **מקובי.** שם מקום: **ונתן לה דינר.** מיד מקודשת דקיבלה ליה לשם קידושין וע"מ שישלים תנאו: **הרשות בידו.** שאין הקידושין חלין עד שתקבל את כולו ואת אמרת מקודשת: **במנה זו.** דלעתה אכולה: **דינר רע.** לקמן מפרש: **ילד דאמרי**(ה) **במנה זו.** ונמצא חסר דינר אינה מקודשת והיינו דקאמר רבה אחד לחזור הרשות בידו: **מספקנא.** דפרושי מפרש: **השתא במנה שם.** תנא ליה דיכולים לחזור כל זמן שלא קבלה את כולה: **במנה זו.** ונמצא חסר(ו) דהשתא לא קבלה כולה מיבעי' דמלי הדרא: **מונה והולך שאני.** ואע"ג דאמר במנה שם כיון דחזיתיה מונה והולך דעתה אכולה אבל כי לא נתן לה אלא דינר וקבילתיה ודאי לשם קידושין קבילתיה ועל מנת שישלים: **דאשתכח ביני ווזי.** ולא הכירה בו מתחילה שהיא מעורב ביניהם: **היינו דינר של נחשת.** ואמאי מקודשת:

מנה

אף שוה בכסף דקיי"ן. הא דאמרינן לקמן (דף יב.) ההוא גברא דקדיש בזוזא ד) דאזדלי יתיב רב שימי בר חייא וקא מעיין בה אי אית בה שוה פרוטה אין אי לא לא אבל תבואה וכלים אימא מדמקרבא הנאתייהו גמר ומקני נפשיה קא משמע לן אמר רב יוסף מנא אמינא לה דתניא ו) עגל זה לפדיון בני טלית זה לפדיון בני לא אמר כלום עגל זה בחמש סלעים לפדיון בני טלית זו בחמש סלעים לפדיון בני בנו פדוי האי פדיון היכי דמי אילימא דלא שוי כל כמיניה אלא לאו אף על גב דשוי וכיון דלא קייצי לא לא לעולם דלא שוי ז) וכגון דקביל כהן עילויה כי הא דרב כהנא שקיל סודרא ח) מבי פדיון הבן אמר ט) ליה לדידי חזי לי חמש סלעים אמר רב אשי לא אמרן אלא כגון רב כהנא דגברא רבה הוא [א] ומיבעי ליה סודרא ארישיה אבל כולי עלמא לא כי הא דמר בר רב אשי זבן סודרא מאימיה דרבה מקובי שוי עשרה ט) בתליסר: י) אמר רבי אלעזר ג התקדשי לי במנה ונתן לה דינר הרי זו מקודשת וישלים מאי טעמא כיון דאמר לה מנה ויהב לה דינר כמאן דאמר לה על מנת דמי כ) ואמר רב הונא ל) אמר רב כ"כל האומר ע"מ כאומר מעכשיו דמי מיתיבי מ) ה"התקדשי לי במנה והיה מונה והולך ורצה אחד מהן לחזור אפילו בדינר האחרון הרשות בידו נ) הכא במאי עסקינן דאמר במנה זו הא מדסיפא במנה זו רישא במנה סתם דקא תני סיפא ס) אמר לה התקדשי לי במנה זו ונמצא מנה חסר דינר או דינר של נחשת אינה מקודשת ע) דינר רע הרי זו מקודשת ויחליף פ) לא רישא וסיפא דאמר במנה זו ופרושי קא מפרש רצה אחד מהן לחזור אפי' בדינר האחרון הרשות בידו כיצד כגון דאמר לה במנה זו והכי נמי מסתברא דאי ס"ד רישא במנה סתם השתא במנה סתם לא הוו קידושי במנה זו מיבעיא אי משום הא לא איריא תנא סיפא לגלוי רישא שלא תאמר רישא במנה זו אבל במנה סתם הוו קידושין תנא סיפא במנה זו מכלל דרישא במנה סתם ואפילו הכי לא הוו קידושין רב אשי אמר מונה והולך שאני דדעתה אכוליה האי דינר של נחשת היכי דמי אי דידעה ביה הא סברה וקבלה לא צריכא דיהביה צ) ניהליה בליליא אי נמי דאשתכח ליה ביני זוזי האי דינר רע היכי דמי אי דלא נפיק היינו דינר של נחשת אמר רב פפא ק) כגון דנפיק על ידי הדחק: אמר רבא אמר רב נחמן ר) אמר לה התקדשי לי במנה והניח לה משכון עליה אינה מקודשת

מנה

דמילתא נקט שמי שרוצה למנות מנה אינו מונה לו בפרוטות אלא בדינרין שמקצר חשבונו. ודינר הוא כמו פשוט של כסף וא"ו מעות כדמפרש לקמן (יב, א). ואיכא מ"ד שאע"פ שלא השלים לה המנה צריכה גט, וטעות הוא בידם דמה בין תנאי זה לשאר תנאים. **במנה זה.** משמע כל המנה ולא חלו הקדושין עד שהגיע בידה כל המנה, אבל במנה סתם אפילו מונה והולך מקודשת בדינר הראשון שנתן לה. **רב אשי אמר.** אפילו במנה סתם אם היה מונה והולך אינה מקודשת עד שהגיע בידה כל המנה, והאי דינרא דיהבא ליה בליליא אי נמי דאשתכח ליה ביני זוזי. ודינר הוא כמו פשוט של כסף וא"ו מעות כדמפרש לקמן (יב, א). ואיכא מ"ד שאע"פ שלא השלים לה המנה צריכה גט, וטעות הוא בידם דמה בין דקדושין לא ניתנו לימחל, היינו דבענין (שיש לה) [שישלים] ניתן לה שוה פרוטה, ואפילו אמרה הריני כאילו קבלתיה אינו מועיל, אבל אם אמר לה התקדשי במאה דינרים יכולה היא למחול מקצתם הואיל ומגיע בידה פרוטה. **בלילה.** ולא הכירתו. **ביני זוזי.** שלא ראתו. **היינו [דינר] של נחשת.** והיכי תני מקודשת. משום הכי מקודשת שהרי יכולה להוציא ברחוק, ומיהו יחליף אותו הואיל ואינה יכולה להוציאו בלא טורח. **תוספתא.** תבעו זה את זה, האיש תבע תחלה ואמר לה קבלי קדושין. ואם האשה תבעה תחלה שאמרה לו (תני) [תן] לי קדושין וקדשו סתם, הואיל ותבעה האיש אמרה לו כבר שלא תתקדש לו אלא במאתים, ודאי על מנת ליתן מאתים קדש, ומנה או מאתים סתם הוא זה ומקודשת כמה שנתן לה והוא ישלים המאתים, מיהו אם אינו רוצה להשלים אינה מקודשת כדפרישנא לעיל בגבי ההיא דרבי אליעזר. [וכן המוכר חפץ לחבירו וכו'] תבעו זה את זה, אם הלוקח תבע ואמר לו קנה החפץ ונתנו לו [יעשו דברי לוקח], אם הלוקח תבע ואמר לו תן לי החפץ ובא ומשכו [יעשו דברי מוכר]. ע"כ התוספתא פ"ב [הי"א].

ה) [לקמן טח.], ג) [בכמ"ר סוסף: לא.], ו) ס"ל לא ה"ק [וכן הוא בכמ"ר, ולפנינו בכס"ל], ד) [לקמן מח:] ב"מ מז, ה) [לקמן מו.], ו) תוספתא דבכורות פ"ו ה"ד, ז) [ל"ל בפדיון וכן התניקו תוס' לעיל ב. ד"ה בפרוטה], ח) [ל"ל ליתא בכמ"ר. ושם: אמר לדידי שוי לי. וכ"ה בכס"ל], ט) [בכמ"ר ולפו"ר: בתליסר. ועיין יעב"ץ], י) [לקמן מג, כ) ע"ז לו. ע"ש גיטין עד. [ועה: עז.] לקמן ס: [ע"ש], ל) [ל"אמר רב" ליתא בכמ"ר. ול"ל אמר רבי. (רש"ש, ע"ש)], מ) [תוספתא פ"ב ה"י], ס) [שם], ע) [בכמ"ר: היכלה], ע) [שיך לדף ז:], פ) [ב"מ מז ע"ב], צ) [שם], ק) [בדפו"ר: לתודרי. ועי' מסה"ש לקמן יב ע"ב], ר) [יש להוסיף וקנה. (רש"ש, ע"ש)], ש) [ל"ל כדאמרינן], ת) [ועי' תוס' גיטין לט: ד"ה משום], א) [ועי' תוס' פסחים מט: ד"ה אמר ותוס' ב"ב קי. ד"ה ולא ומחולין קלב. ד"ה רבי], ב) [לעיל ז ע"ב],

תורה אור השלם

1. אם עוד רבות בַּשְּׁנִים לְפִיהֶן יָשִׁיב גְּאֻלָּתוֹ מִכֶּסֶף מִקְנָתוֹ:
ויקרא כה נא

מוסף רש"י

פירות לא עבדי חליפין. כל דבר שאינו כלי ואפילו שוה הרבה (ב"מ מז.). ומשום דפירי שימי נקט פירי (לקמן כח:). **כאומר מעכשיו.** על מנת כך וכך (לקמן ס:). **דינר רע.** שאינו יוצא כי אם על ידי הדחק ולא דמי לדינר של נחושת שאינו יוצא כלל (רש"י רי"ף).

מוסף תוספות

א. בתוס' טוך כתוב. עבד כנעני נקנה כדתניא לקמן (כב:) וקונה את עצמו בחליפין כדמשמע בפ' השולח וכו'. (עי' רש"ש). משום דחליפין דמי לכסף וכל היכא דכסף קני חליפין נמי קני לבר מאשה וכו'. תוס' גיטין לט: ד"ה מנוס. ב. דאי לרישנא בתרא מנ"ל דבענין מידי דקיץ דילמא שאני הכא דצריך שומא ולא סמכה דעתיה. תוס' הרא"ש. ג. חד בימי רב ורבי יוחנן וחד בימי רב אשי, והראשון היה כהן. תוס' רי"ד. ורב כהנא שאכל בשביל אשתו זהו רב כהנא שגלה מבבל לארץ ישראל דפרק הגוזל בתרא שלא היה כהן. תוס' חולין קלב. ד. בריטב"א ד"ה רב כהנא כתוב. דבמתנה עמ"ל מ"מ ה' סלעים שלמים נתן לו וזכה בהן כיון דקיי"ל דמעמ"ל שמה מתנה ובעלים מכוחו חוזרין וזוכין בהם אבל היכא דמעיקרא לא שוין ה' סלעים לא קיים מצות נתינה של תורה דגזה"כ שיתן הפודה לכהן ה' סלעים. ה. והא ודאי אצטריך לאשמועינן הני תרתי גווני דהאי דינא לחוד והאי דינא לחוד. רשב"ץ. ו. [ד]לאו ע"מ שאתן לך מנה קאמר. שם.

נז א מיי' פ"ב מהל' עבדים הל' ו והל' ח [וס"ה הל' ב טוש"ע י"ד סי' רסז סעי' כו]:
נח ב מיי' פי"ח מהל' בכורים הלכה ז סמג עשין קמד טוש"ע י"ד סימן שה סעיף ה:
נט ג מיי' פ"ו מהלכות אישות הלכה י טוש"ע אה"ע סימן כט סעיף ז:
ס ד מיי' פ"ו שם הלכה י ופ"ג מהל' זכייה ומתנה הלכה ח סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לח סעיף ג:
סא ה ו ז ח ט מיי' פ"ז מהלכות אישות הלכה י סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' כט סעיף ז:
סב י מיי' פ"ה מהל' אישות הלכה כג סמג שם טוש"ע שם סעיף ו:

גליון הש"ס

גמ' מבפנים מקנתו בבכסף הוא נקנה. ע"ל יד ע"ב תד"ה מוכר עצמו:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כיצד דאמר לה במנה זו ונמצא: (ב) ד"ה במנה וכו' חסר דינר דהשתא:

הגהות הגר"א

[א] גמ' כגון רב כהנא דגברא רבא הוא. נ"ב וידע למתולי אבל כ"ע לא כי הא דמר בר רב אשי זבן סודרא מאימיה דרבה מקובי שוי עשרה בתליסר וכו' אמר רבי אלעזר כ"ע לא מנה בר כ"ג אמר כו'. כ"ה גירסת בס"ג וכמב"ס ומפרשים לענין שאין בו משום גזלה (ועמ"ש רבינו ביו"ד סי' ש"ה ס"ק ח): [ב] תוס' ד"ה ומאי כו' עבד בנעני נקנה. נ"ב וקונה עצמו:

תוס' ר"י הזקן

עגל זה. לכהן קאמר, שיקח העגל או הטלית בדמי פדיון בנו. ומבעי ליה סודרא. וכן נמי עגל וטלית לכל אדם, שהרי לכל אדם הן צורך, אבל (טלית) [סודר] אינו צריך לכל אדם, ולא מצי למימר לדידי שוה לי אלא מדבר שהוא צריך לו, שפעמים שאדם קונה אותם יותר משוויהם מפני הצורך. ה"ז מקודשת. מיד כשנתן לה הדינר ואינה יכולה לחזור בה, דהו"ל כמאן דאמר לה הרי את מקודשת לי בדינר על מנת שאשלים לך מנה, ומיהו אם לא השלים לה המנה אינה צריכה גט שהרי לא השלים תנאו, נמצא שהוא יכול לחזור בו והיא אינה יכולה לחזור בה. והוא הדין אם נתן לה פרוטה מקודשת וישלים לה המנה. ואורחא

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות